एतदेवाह निरंतरमिति कर्मैतितत्फलंलक्ष्यते कदाचिन्निरंतरंदुःखमेवलभतेकदाचित्सुखमेवलभतेकदाचिन्मिश्रंयुगपदुभयंलभतेपादेमेदुःखंहस्तेमेसुखमिति नचैतत्स्वभाववादेयुज्यते नहिवन्हिरुष्णस्वभावः कंचित्कालमुष्णःकंचित्कालंशीतःकंचित्कालमनुष्णाशीतश्चदृश्यते नन्वाशुतरविनाशिनःकर्मणःकथंकालांतरीयंफलंयुज्यतइत्याशंक्याह नतुनाशोस्यविद्यतइति अस्यकर्मणःकर्मजन्यस्यपुण्यपापात्मकस्यापूर्वस्यईश्वरप्रीतिरूपस्यवाभोगंविनानाशोनास्तीत्यर्थः ॥ १७ ॥ इमंश्लोकंव्याचष्टे कदाचिदिति कूटस्थंपक्षपातशून्यं दुष्कृताविरोधेनेत्यर्थः ॥ १८ ॥ १९ ॥ अव्यसनितेतिच्छेदः सुखावहाः पुण्यपापयोःसमूलोच्छेदेयत्सुखंतदावहंतीतितथा ॥ २० ॥ नियतःयावज्जीवमेकैकभागी अतोद्वयोरप्यागमापायित्वान्नित्यंसमाधानेब्रह्मदर्शनहेतौसमाधौप्रयतेत ॥ २१ ॥ नचैतत्पितुःपुत्रस्यवासुकृतेनामुंशक्यमित्याह नायमिति योयथाकरोतिसतथाप्राप्नोतीत्युत्तरार्धार्थः ॥ २२ ॥ सुखदुःखहेतूपुण्यपापेसमाधायतत्त्वज्ञानेनात्मनिप्रविलाप्यपुमान्अन्येनज्ञानवर्त्मनागच्छतिइष्टंवस्तुप्राप्नोति यश्चसंगतोज

निरंतरंचमिश्रंचलभतेकर्मपार्थिव ॥ कल्याणंयदिवापापंनतुनाशोस्यविद्यते ॥ १७ ॥ कदाचित्सुकृतंतातकूटस्थमिवतिष्ठति ॥ मज्जमानस्यसंसारेयावद्दुःखाद्विमुच्यते ॥ १८ ॥ ततोदुःखक्षयंकृत्वासुकृतंकर्मसेवते ॥ सुकृतक्षयाच्चदुष्कृतंतद्विद्धिमनुजाधिप ॥ १९ ॥ दमःक्षमाधृतिस्तेजःसंतोषःसत्यवादिता ॥ क्रीरहिंसाऽव्यसनितादाक्ष्यंचेतिसुखावहाः ॥ २० ॥ दुष्कृतेसुकृतेचापिनजंतुर्नियतोभवेत् ॥ नित्यंमनःसमाधानेप्रयतेतविचक्षणः ॥ २१ ॥ नायंपरस्यसुकृतंदुष्कृतंचापिसेवते ॥ करोतियादृशंकर्मतादृशंप्रतिपद्यते ॥ २२ ॥ सुखदुःखेसमाधायपुमानन्येनगच्छति ॥ अन्येनैवजनःसर्वःसंगतोयश्चपार्थिवः ॥ २३ ॥ परेषांयदसूयेतनतत्कुर्यात्स्वयंनरः ॥ योह्यसूयुस्तथायुक्तःसोवहासंनियच्छति ॥ २४ ॥ भीरुराजन्योब्राह्मणःसर्वभक्ष्योवैश्योनीहावान्हीनवर्णोलसश्च ॥ विद्वांश्वाशीलोवृत्तहीनःकुलीनःसत्याद्विभ्रष्टोब्राह्मणस्त्रीचतुष्टा ॥ २५ ॥ रागीयुक्तःपचमानोत्महेतोर्मूर्खोवक्तानृपहीनंचराष्ट्रं ॥ एतेसर्वेशोच्यतांयांतिराजन्यश्चायुक्तःस्नेहहीनःप्रजासु ॥ २६ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति०मोक्षधर्मपर्वणिपराशरगीतायांअष्टाशीत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २८८ ॥ (२९०) ॥ ७ ॥

नःपार्थिवःपृथिवीस्थःस्त्रीपुत्रपशुगृहधनारामादिः सअन्यतोगच्छति नतुस्वर्गेऽपवर्गेवाउपकरोतीत्यर्थः ॥ २३ ॥ परेषामिति यत्कर्मपरकृतंअसूयेतइदमयंनिंद्यंकर्मकरोतीतिदोषवत्तयाचक्षीततत्स्वयंनकुर्यात् तत्किमसूयापिकर्तव्यानेत्याह योगयुक्तःयोगीअसूयुर्दोषदर्शीसःअवहासंनियंतांनियच्छतिनियमेमस्त्रीकरोति तस्मात्संगासूयावर्जितोयोगयुक्तोभवेदितिनिष्कृष्टोर्थः ॥ २४ ॥ यथाऽसूयावान्योगीनिंद्यःएवंविरक्तोपियोगशून्योनिंद्यएवेतिबहुदृष्टांतपूर्वकमाह भीरुरितिद्वाभ्यां प्रजासुस्नेहहीनइतित्यक्तैषणत्वमुक्तं सोपिचेदयुक्तःयोगाभ्यासहीनः तर्हिशोच्यतांयाति तेनयोगोऽभ्यसनीयइतिभावः ॥ २५ ॥ ॥ २६ ॥ इतिशांतिपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेअष्टाशीत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २८८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

Digitized by Google